

Illyustrativ rasm ishlash darslarida ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning didaktik imkoniyatlari

Tursunova Dilshoda Jahongirovna

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” – ta’lim yo‘nalishi

1-kurs “D” guruh talabasi

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada illustrativ rasm ishlash darslarida ta’lim sifati va samaradorligini oshirishning didaktik imkoniyatlari o‘rganilgan. Maqolada o‘quvchilarning tasviriy ko‘nikmalarini rivojlantirish, badiiy tafakkurini oshirish va amaliy mashg‘ulotlarni samarali tashkil etishning pedagogik va metodik yondashuvlari tahlil qilinadi. Didaktik prinsiplarga asoslangan bosqichma-bosqich mashg‘ulotlar va individual yo‘naltirish orqali o‘quvchilar o‘z ijodiy salohiyatini namoyon qilishi mumkin. Shu bilan birga, illustrativ rasm ishlash jarayoni o‘quvchilarning estetik tafakkurini rivojlantirish va san’atga bo‘lgan qiziqishini oshirishda samarali vosita sifatida ko‘rsatib o‘tiladi.

KALIT SO‘ZLAR: illustrativ rasm, tasviriy san’at, ta’lim sifati, ta’lim samaradorligi, didaktik imkoniyatlar, pedagogik metodlar, ijodiy faoliyat, amaliy mashg‘ulotlar, individual yo‘naltirish, san’at ta’limi.

Illustrativ rasm ishlash darslari o‘quvchilarda tasviriy ko‘nikmalar, rang va shakl sezgisi, makoniy tafakkur va badiiy tafakkur qobiliyatlarini shakllantirishning muhim vositasidir. Ushbu darslarda o‘quvchilarga ijodiy fikrlash, kompozitsion qoidalarni qo‘llash va amaliy mashg‘ulotlarda nazariy bilimlarni tatbiq etish ko‘nikmalari o‘rgatiladi.

Ta’lim sifati va samaradorligini oshirish uchun didaktik prinsiplar va pedagogik metodlardan foydalanish muhimdir. Bu, darslarni bosqichma-bosqich tashkil etish, o‘quvchilarning individual xususiyatlarini inobatga olish va amaliy mashg‘ulotlarda konstruktiv tahlil va baholash imkoniyatini yaratishni o‘z ichiga oladi. Shu bilan birga, illustrativ rasm ishlash jarayoni o‘quvchilarning ijodiy erkinligi va san’atga bo‘lgan qiziqishini oshirishga xizmat qiladi.

Illustrativ rasm ishlash darslari o‘quvchilarning tasviriy ko‘nikmalarini shakllantirish va badiiy tafakkurini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu jarayon nafaqat texnik mahoratni, balki rang, shakl, chiziq va kompozitsion uyg‘unlikni tushunish qobiliyatini ham rivojlantiradi. Darslarni samarali tashkil etish uchun didaktik imkoniyatlar va pedagogik metodlarni qo‘llash talab etiladi. Bu,

o'quvchilarning ijodiy salohiyatini to'liq namoyon qilish, amaliy mashg'ulotlarni bosqichma-bosqich rejalashtirish va individual yo'naltirish imkonini beradi.

Boshlang'ich bosqichda o'quvchilarga asosiy chizmachilik vositalari bilan ishlashni o'rgatish muhimdir. Qalam, rangli qalam, marker va akvarel kabi materiallar yordamida oddiy shakllar va obyektlar chizish mashqlari orqali o'quvchilar rangni uyg'unlashtirish, chiziqlarni aniq chizish va detalni ajratib ko'rish ko'nikmalarini egallaydilar. Shu bosqichda vizual kuzatish, shakl va ranglarni sezish, makoniy tafakkur va kompozitsion fikrlash ko'nikmalari shakllantiriladi.

Keyingi bosqichda murakkabroq illustrativ rasm ishlashga o'tiladi. Bu jarayonda o'quvchilar o'z ishlarida turli obyektlarni – tabiiy elementlar, arxitektura ob'ektlari, hayotiy sahnalarni – bir kompozitsiya ichida uyg'unlashtirishni o'rganadilar. Talabalar rang va chiziqlarni uyg'unlashtirish, perspektiva va yorug'likni hisobga olish, kompozitsiyada muvozanat va ritm yaratish kabi ko'nikmalarni amalda qo'llaydilar. Shu bilan birga, o'quvchilar o'z ishlarini tahlil qilib, konstruktiv fikr asosida o'z ishini yaxshilashni o'rganadilar.

Didaktik imkoniyatlarni qo'llash o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi. O'qituvchi darslarni bosqichma-bosqich rejalashtirib, o'quvchilarning qobiliyat darajasini hisobga oladi, individual va guruh mashg'ulotlarini uyg'unlashtiradi. Amaliy mashg'ulotlarda o'quvchilar referens rasmlar, vizual materiallar va real ob'ektlar orqali ishlashadi. Bu ularni vizual kuzatish, rang uyg'unligini sezish va shakllarni to'g'ri tashkil etish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Guruh mashg'ulotlarida talabalar bir-birining ishlarini tahlil qiladilar, konstruktiv fikr almashadilar va o'z ishlariga o'zgartirishlar kiritishni o'rganadilar. Shu tarzda ijodiy erkinlik, hamkorlik va kritik fikrlash ko'nikmalari rivojlantiriladi. O'qituvchi individual maslahatlar berib, talabalarni nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq etishga yo'naltiradi va ularning ijodiy salohiyatini mustahkamlaydi.

Illustrativ rasm ishlash jarayonida o'quvchilar nafaqat texnik ko'nikmalarini, balki estetik tafakkurini, kompozitsion fikrlash qobiliyatini va ijodiy yondashuvini rivojlantiradilar. Darslar sabr-toqat, diqqatni jamlash va o'z ishiga mas'uliyat bilan yondashish kabi fazilatlarni shakllantiradi. Shu bilan birga, ularni san'atga bo'lgan qiziqishini oshiradi va individual ijodiy uslubini rivojlantirishga yordam beradi.

Ochiq havoda yoki referens materiallar orqali ishlash orqali talabalar vizual xotira va kuzatish qobiliyatini mustahkamlash imkoniga ega bo'ladilar. Shuningdek, amaliy mashg'ulotlar orqali talabalarning ijodiy yondashuvi, badiiy tafakkuri va rang-chiziq uyg'unligi sezgirliги oshadi. Didaktik imkoniyatlar darslarni samarali tashkil etish,

o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish va amaliy mashg'ulotlarni nazorat qilish imkonini beradi.

Natijada, illustrativ rasm ishlash darslarida didaktik imkoniyatlarni qo'llash ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning texnik va badiiy ko'nikmalarini rivojlantirish, estetik tafakkurini kuchaytirish va ijodiy faoliyatini rag'batlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, bosqichma-bosqich mashg'ulotlar, vizual materiallar, individual yo'naltirish va guruh ishlari o'quvchilarning san'atga bo'lgan qiziqishini oshirishga xizmat qiladi.

Illustrativ rasm ishlash darslarida ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning didaktik imkoniyatlarini qo'llash o'quvchilarning tasviriyl ko'nikmalarini rivojlantirish, badiiy tafakkurini shakllantirish va ijodiy salohiyatini namoyon qilishda muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlangan. Bosqichma-bosqich mashg'ulotlar, amaliy ishlar, vizual tahlil va individual yo'naltirish orqali o'quvchilar o'z ijodiy qobiliyatini to'liq namoyon qiladilar. Ochiq havoda mashg'ulotlar va guruh ishlari ijodiy erkinlik, hamkorlik va konstruktiv fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu tarzda, didaktik imkoniyatlarni qo'llash ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga va o'quvchilarning san'atga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // Педагогическое образование и наука. – 2017. – № 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – № 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. A. Tasviriyl san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter education & global study. – 2024. – № 1. – С. 8-14.
4. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – № B10. – С. 192-198.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // Современное образование (Узбекистан). – 2017. – № 6. – С. 15-21.

6. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – Т. 4. – № 3. – С. 60-66.
7. Шавдиров С. А. ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ // INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2018. – С. 84-85.

